

עין משפט
גז
גזר מצוה

א א מיי' פ"ב מהלכות יבום הלכה ג סמג עשן כח טוש"ע אה"ע סי' קסו סעי' ז:

ב ב מיי' פ"ז מהלכות אסורי ביאה הלכה א ופי"ח הלכה ו סמג לאין קט טוש"ע שם סימן ו סעי' ט וסימן כ סעיף א:
ג ג מיי' פ"א מהלכות אסורי ביאה הל' ט:

תוס' חד מקמאי

פיר' הבא על יבמות.
הא דתנן הבא על יבמותו פירשנא בגמ' ה"ק ל"מ הוא שונג והיא מכונה למצוה. א"צ הוא מויד והיא מכונה למצוה. [אלא] אפילו הוא שונג והיא מזידה פירוש לזנות דתרווייהו לא מכונינא למצוה קנה. תני רבי חייא אפילו שניהם מוידין שניהם אנוסים. אנוס דמתני' ה"ד אילימא שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה. והא אמר [רבא] אין אונס בעררה שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה ישן לא קנה ביבמותו

גז:

הבא ע"ל יבמתו בין בשונג בין במויד. איכא למימר דמויד ורזון תרי גווני נינהו דרזון היינו דמכוין למנוה אע"ג דפשיטא הוא קמני ליה דהכי אורחיה ככל דוכתא אבל בפ"ב דצ"ק (דף כו: וסס) גבי אלם מועד לעולם קשה מה בין מויד לרזון וי"מ דה"ק בין שיהא אותו שונג ומויד צאונס שאנסו

לעשות כן בין שיהא ברזון':

הוא אנוס והיא לא אנוסה. מימה דהוה ליה למינקט שניהם

אנוסים דהוי רבותא טפי וי"ל דאגב דנקט ברישא הוא שונג והיא מזידה נקט נמי הכא הוא אנוס והיא לא אנוסה א"י לא קאמר והיא לא אנוסה אבל ברזון אלא היא לא אנוסה אבל מזידה או שונגת דהשתא תרווייהו לא מיכווני לשם מנוה: **ולא** חילק בין ביאה לביאה. פי' בקונטרס בין הערלה לגמר ביאה וצנצא שניה פירש ולא חילק בין ביאה לציאה בין כדרכה לשלא כדרכה ואין נראה לר"י דכיון דתנא סבר אחד המערה ואחד הגומר למה ליה תו למיתני ולא חילק בין הערלה לגמר ביאה ועוד דצגמ' (לקמן דף נו:) מפרש מאי וכן אשלג כדרכה בחיצי לאוין מכלל דלא חילק דרישא איירי בשלא כדרכה ונראה לר"י שהסופרים טעו וכתבו איפכא ומיהו ההיא דצנצא שניה אפשר לפרשו כמו הראשון בין כדרכה לשלא כדרכה ולפרושי וכן קאתי:

שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה. אין לפרש

שאנסוהו היינו שאימנו עליו להרגו אם לא יצא עליה דא"כ מאי פריך מרבא דאמר אין קישוי אלא לדעת פירוש דאין זה אונס שקישוי עושה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישוי ולוקמא כגון שנאיימין עליו לבעול בקישוי ועוד דמילתא דרבא אי אפשר לפרש במאיימין עליו להורגו אם לא שיבעול הערה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אונס פחד מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי כוכבים וצא עליה דקאמר היינו שהציאוהו עליה והדביקוהו ביצמתו ולא שצא עליה מעצמו כמו תקפתו יצמתו וצא עליה דבסמוך והשתא פריך שפיר דאין אונס דקישוי לא פריך אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מכאן דאין יבמה נקנית אלא צנצא עליה בקישוי מדלא מוקמי שהדביקוהו בלא קישוי ואיכא למימר דלתי הך סוגיא כמ"ד ^(א) משמש מת בעריות פטור וילפינן קימה מעריות דאינה נקנית אלא בקישוי ועוד אר"י דלתיא שפיר אפילו למאן דאמר משמש מת בעריות חייב ולענין יבום צעינן ביאה דרך הקמת שם: **אין אונס לערוה שאין קישוי אלא לדעת.** אין לפרש במאיימין עליו להורגו אם לא יצא בעצמו על הערה דאם כן אפילו יש קישוי שלא

לדעת תיפוק ליה דאגילוי עריות יהרג ואל יעצור כדאמר בפרק בן סורר (סנהדרין דף עה. עס) אלא איירי כשעובדי כוכבים מדביקים אותו על הערה וא"א לו להשטת אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישוי אלא לדעת ^(א) וחשיב כעושה מעשה אבל אם

יש קישוי שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר צנן סורר ^{(ג"ז} עס) גבי אסתר דקרקע עולם היתה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם

רבן גמליאל פרק חמישי יבמות

חנן ועשה מאמר. איבס אחד ויבמה אחת קאי דלוקמיה דלריך למתנייה: **בשלמא חנן ועשה מאמר איצטרריך.** למיתני דאינו כלום: **סד"א.** אפי' לר' עקיבא: **ליגזור מאמר דבשר חליצה.** דליבטי גט אטו מאמר דמקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן: **אלא חנן ונתן גט.** ביבס אחד ויבמה אחת למה לי כו' למאי ליהני

האי גט אי למיסרה הא איתסרא הא וקרובותיה עליו: **ולטעמיך בעל ועשה מאמר.** ביבס ויבמה אחת למה לי בשלמא בעל ונתן גט איצטרריך למתני אין אחר ביאה כלום דנפקא בהאי גיטא ולא בעיז חליצה דביאה קמיימתא אפקעתה לזיקה: **סד"א לגזור גט דבשר ביאה.** דלא מיסגי ליה בגט בלא חליצה אטו גט דמקמי ביאה דלא לימרו גט סגי ביבמה במקום חליצה: **אלא בעל ועשה מאמר.** למאי קצעי איתנויי הלא אשמו היא: **אלא איירי דסנא חנן ועשה מאמר.** דאיצטרריך ליה כדאמרן תנא נמי כו':

ושטנ מחלוקס דבשר סנא קמא. דמתמיתין דאמר חליצה פסולה אין אחריה כלום אבל ביאה פסולה יש אחריה כלום: **ורבי נחמיה.** דאמר אחת זו ואחת זו אין אחריה כלום: **ואצא יוסי בר חנן.** דאמר אחת זו ואחת זו יש אחריה כלום בצאמצע ובסוף דכפרישנא ליה במתניתין ביאה דאיכא למיגזר כדאמרן בריש פירקין (לעיל נ:) אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה דלא ליטי למיבעול אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר כו' חליצה ליכא למיגזר כדאמר בריש פירקין (שם):

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יבמתו שונג
כסבור שהיא אשמו או אשה אחרת:
מויד.
לשם זנות ולא לשם מנוה:
אפי'.
מפרש בגמרא:
המערה.
שלא גמר ביאתו:
קנא.
זכה בנחלה ויוציאה בגט אם צא להוציאה:
בין ביאה לציאה.
א [בין ביאה כדרכה לשלא כדרכה ובין הערלה לגמר ביאה]:
וכן הצא על אחת מכל העריות.
באחת מכל הביאות הללו:
או פסולות.
לכהונה כגון אלמנה כו':
^(א) **פסלה.**
לכהונה משום זונה ^(ב) ויגרשה מיפסלה ^(ג) מתרומה דבי נשא אם היא בת כהן דשויה חללה].
ודוקא עריות או פסולות אבל ביאת זנות דפנויה לא משויה לה זונה ולא פסלה מן הכהונה דלא אשכחנא תנא דפסל אלא רבי אלעזר דאמר פנוי הצא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה לקמן בפירקין^(ד):
ממזרס ונסינה.
לאו אפסולה לכהונה קאי דהא פסולה וקיימא ולענין תרומה דבי נשא נמי ליכא למימר ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה אלא לענין העראה

נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהעראה כגמר ביאה:
גב'.
אלא אפילו הוא שונג.
כסבור אשה אחרת היא: והיא **מוידה.**
לביאת זנות מכוננת:
דפרוייהו לא מיכווני למנוה.
אפילו הכי קני:
אלא צישן.
שנתקשה כשהוא ישן:

ישן

יש קישוי שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם כדאמר צנן סורר ^{(ג"ז} עס) גבי אסתר דקרקע עולם היתה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרואה

מסורת הש"ס

(א) [עירובין עה. וש"נ],
(ב) [ע"י מוס' מעילה ב. ד"ה ששחטן],
(ג) [ק"א רש"י, ד' [כ"ל אחר ד"ה ממונת],
(ה) רש"י, ו' [דף נט:],
(ו) [עמ"ש שם על הגליון],
(ז) [וע"י פרש"י במס' ע"ז נד. ד"ה מויד כו' ובפרש"י פסחים טז: ד"ה בין ביחד ובכ"י מנחות סה: ד"ה שונג],
(ט) שבוטות יח. לקמן נה:.

הגהות הב"ח

(א) גב' אפילו הוא שונג והיא מוידה הוא מויד והיא שונגת דתרווייהו לא:
(ב) רש"י ד"ה פסלה מיפסלה בדרך ביאה מתרומה:

תוספות ישנים

(א) וא"ת ולמה ליה קישוי הלא אמרי' משמש מת בעריות חייב וי"ל דס"ל פטור. א"י אפי' למ"ד חייב היינו משום שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ופירש בהנאה מרובה אבל הכא שהדפיקו עובדי כוכבים כבר לא מתחייב עד שיקשה שהרי נאנס הוא ולא יכול לפרוש.

(א) לנאורה אינו מונן דמה ענין כבאן שהיה לו לפרוש בהנאה מועטת ולא שיך זה רק גבי משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד וע"י שבוטות י"ח וע"י מוס' הרא"ש.